

- b) **byt** sloven. *byt'*, pol. i hluž. *być*
být stč., Jg, SSJČ
- 5 a) dát Po 1, Ju 1–3, Ru 2–4 — dat Ju 6, Ru 5 — dať Ju 7
 b) býť Ju 7 — bejt Po 1, Ju 1–4, Ru 1–4 — byť Ju 7 — bit Ju 6, Ru 5
 c) plít Ju 3, 5, Ru 2 — plit Ru 3, 4 — plejt Ju 1, 3 — plet Po 1, Ju 2, 4, 6 — pleť Ju 7
- 7 Rozdíly v kvantitě jsme sledovali též u infinitivu s kmenem zavřeným nepravidelného slovesa *jíst* (psl. **ěsti*); zachyceny byly podoby *jíst, jist a jest*.
 Reflexem starého rozdílu v kvantitě jsou podoby *jíst* × *jest*. Hranice mezi nimi sleduje starou zemskou hranici, přičemž podoba s krátkou samohláskou *jest* je rozšířena na východ od této hranice.
 Varianta *jíst* vznikla monoftongizací ze stč. *jiesti*, kde diftong *ie* je pokračováním psl. dlouhého *ě*. Varianta *jíst* se později (sekundárně) krátila. Obměna *jíst* byla jako jediná nejčastěji zachycena na Chodsku, jako dubletní vedle *jíst* pak v svč. a střč. nář.
 Podoba *jest* je výsledkem starého krácení (snad za podpory tvaru přič. min. *jedl*).

Ko

158 žít (1941) — *mapa s. 249*

- 1 M žit
žit
- 2 Na mapě je představeno rozložení podob s délkou a krátkostí u infinitivu *žit* (psl. **žiti*).
 Krátká samohláska u podoby *žit* vznikla patrně starým krácením, má snad podporu i ve tvarech přič. min. (*žil*) a ind. prez. (*žiju, žiješ, ...*), pro které je též charakteristická krátká kořená samohláska.
 Větší územní rozšíření obměny *žit* (srov. rozšíření např. podob *dat, byt*, viz ČJA 5, 157) zřejmě souvisí s tím, že na oblast starého krácení navazuje území (zejména svč. nář.), kde došlo k pozdějšímu krácení *í* (srov. např. ČJA 5, 203, též PRO A1d). Na Moravě jsme u zkrácené podoby *žit* zachytili varianty s pravidelnými změnami krátkého *i* (*že-, že-, žy-*), k tomu srov. ČJA 5, 51.
 Podoba *žit* (s dlouhou samohláskou) se mohla rozšířit ve stř. pruhu střm. nář. zřejmě analogicky podle slov, u kterých právě v této oblasti nedocházelo k novějšímu (pozdějšímu) krácení (srov. např. ČJA 5, 203; ČJA 5, 205, příp. PRO A1b).
- 3 Podoba *žit*, shodná se spis. jazykem, je rozšířena v jzč. a střč. nář. bez nejsevernějšího okraje a nedubletně byla též zapsána ve stř. pruhu střm. nář. a častěji jako dubleta v svč. nář. Zkrácená varianta *žit* je charakteristická pro nářečí na Moravě (až na pás zhruba mezi Svitavami a Břeclaví) a ve Slezsku a pro svč. nář.
 Do měst v areálu podoby *žit* proniká nejspíš vlivem spis. jazyka jako dubleta podoba *žit*, v sm. pohraničí je dokonce formou jedinou.
- 4 **žit** sloven. *žit'*, pol. *żyć*, hluž. *žiť*
žit stč., Jg, SSJČ
- 5 *žit* Ju 3, 5 — *žit* Po 1, Ju 1, 2, 4, 6, Ru 4, 5 — *žit'* Ju 7 — *živit* Ju 1, 2, 5, 6, Ru 1–3

Ko

159 nést (243) — *mapa s. 251*
vést (1866)

- 1 M něst
ňest' (ňuo- 801)
níst
 nejst
 nist
ňist' (ňy- 818, 830–836)
 nest
- 2 Na mapě je zachyceno rozšíření podob s dlouhou a krátkou samohláskou u infinitivu *něst* (psl. **nesti*; patřilo mezi slova s přízvukem na poslední slabice, srov. rus. *nestí* s přízvukem na druhé slabice). Na mapě zapsané podoby s *-y-* a *-ý-* pouze signalizují, že se neměkčí předcházející souhláska; výslovnost je přirozeně (v oblastech, kde existuje jenom jediné *i*) úzké *i*.
 Odrazem starého rozdílu v kvantitě jsou podoby *něst* × *nest*.
 Obměny *nýst* a *nist'* vznikly z *něst*, příp. *ňest'* úžením *ě* > *í* a obměna *nist'* navíc slez. krácením (k problematice úžení srov. ČJA 5, 43; ČJA 5, 44; ČJA 5, 45); varianta *nyst* (ve střm. nář.) je pak výsledkem pozdějšího krácení, stejně